

Zaaknummer: Z24143481

Onderwerp: participatie grondstoffenplan 2026-2030

Portefeuillehouder: Kees Schilder

Aan de raad.

Voorstel

1. Het college van B&W opdracht geven tot het inrichten van een participatietraject met inwoners, bedrijven en zzp'ers op basis van de hieronder genoemde mogelijke maatregelen en keuzes voor het grondstoffenplan 2026-2030:
 - a. Invoeren van diftar (gedifferentieerde tarieven) voor restafval;
 - b. Nascheiden van PMD (plastic, metalen en drankkartons);
 - c. Huidige inzameling van papier/karton, glas, textiel en luiers handhaven;
 - d. Keuze voor het plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers in de kern van Oosthuizen;
 - e. Keuze inzameling restafval met minicontainers in gebieden met lage bebouwingsdichtheid en stoppen met aanbieden van losse zakken:
 - De adressen die nog losse zakken aanbieden krijgen een minicontainer;
 - De frequentie in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang verhogen naar 1 keer per week, of de frequentie in De Purmer, Edam en Volendam verlagen naar 1 keer per twee weken, of huidige frequenties in de voormalige gemeente Zeevang, De Purmer, Edam en Volendam behouden;
 - f. Keuze inzameling GFT in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang:
Net als in Edam en Volendam wekelijkse inzameling van april t/m november en om de twee weken van december t/m maart, of huidige frequentie van om de twee weken het hele jaar door handhaven;
 - g. Keuze grof afval ophalen particulieren:
 - Op afspraak en tegen betaling ophalen;
 - Huidige systeem handhaven van gratis op afspraak in voormalig gemeente Zeevang en 1 keer per twee weken route door Edam en Volendam.
 - h. Grof afval door particulieren brengen op de milieustraten Volendam en Oosthuizen:
 - Toegang milieustraten alleen met van gemeentewege verstrekte toegangspas;
 - Wanneer geen bedrijfsafval meer wordt ingezameld kunnen particulieren puin 1 keer per maand op vaste dag alleen op milieustraat Oosthuizen brengen, met een maximum van 5 keer per jaar.
 - Wanneer wel bedrijfsafval tegen betaling wordt ingezameld op milieustraat Volendam, zal men als particulier ook moeten betalen wanneer men puin komt brengen.
 - i. Keuze bedrijfsafval:
 - Volledig stoppen met ophalen en inzamelen op milieustraten van bedrijfsafval en visafval;
 - Stoppen met inzamelen vis gerelateerd restafval bij Kras Recycling;
 - Bedrijfsafval blijven ophalen alleen wanneer het volledig kostendekkend is of stoppen met ophalen bedrijfsafval, waardoor bedrijven contract moeten sluiten met particuliere inzamelaar;
 - Inzamelen bedrijfsafval op milieustraat Volendam tegen marktconforme tarieven.
2. Instemmen met het plan van aanpak voor de participatie.

Kern van het voorstel, samenvatting

Voor de periode 2026-2030 zal een nieuw grondstoffenplan opgesteld worden. In de voorbereidende technische commissie ruimte is geadviseerd om daarvoor een participatietraject in te richten en aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Dit voordat er definitieve besluitvorming over een nieuw grondstoffenplan plaatsvindt.

Een belangrijke koers van het nieuwe grondstoffenplan is dat hoe meer afval je produceert, hoe meer je betaalt en andersom. Verschillende maatregelen en keuzes kunnen worden uitgewerkt in het nieuw beleid. Uw raad wordt voorgesteld deze keuzes en maatregelen te participeren met de inwoners, bedrijven en zzp'ers, zoals aangegeven in het bijgevoegde plan van aanpak voor de participatie. Juist op deze wijze kunnen inwoners en ondernemers naar hun mening worden gevraagd bij een besluit met impact. Bij de participatie wordt specifiek gekozen voor zzp'ers omdat deze ondernemers het meeste bedrijfsafval storten op de milieustraten. Na de participatie zal een definitief voorstel aan uw raad worden voorgelegd, waarbij de financiële consequenties zijn meegenomen en de uitkomsten van de participatie inzichtelijk zijn.

Beleidsdoelstelling, maatschappelijk effect

Het doel is om inwoners, bedrijven en zzp'ers zo goed mogelijk te betrekken bij de keuzes en afwegingen die nodig zijn om te komen tot het nieuwe grondstoffenplan 2026-2030. Dit om zoveel mogelijk draagvlak te creëren, waardoor uw raad met alle informatie een weloverwogen besluit kan nemen tot het vaststellen van het nieuwe grondstoffenplan.

Toelichting en argumenten

De gemeente staat voor een grote uitdaging. Uit onderzoek van de rekenkamercommissie in 2022 en uit de hoeveelheden restafval uit 2024 is namelijk gebleken dat met de ingezette strategie uit het afvalbeleidsplan 2017-2022 de beleidsdoelen van max. 100 kg. restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding lang niet gehaald zijn. De totale hoeveelheid restafval per inwoner in 2024 was 225 kg. met een percentage afvalscheiding van 64%. Tevens is de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing maar 88%, waardoor het tekort van € 750.000 uit algemene middelen betaald moet worden.

Uitgangspunten grondstoffenplan 2026-2030

Om het aantal kilo's restafval te verminderen, het scheidingspercentage te verhogen en meer grip op de kosten te krijgen zijn voor het nieuwe grondstoffenplan een aantal uitgangspunten geformuleerd en maatregelen opgesteld, die hier aan bij kunnen dragen. Deze uitgangspunten en maatregelen zijn op 30 januari 2025 met uw raad besproken. Middels mondelinge zienswijze hebben de partijen richting gegeven aan de koers van het nieuwe grondstoffenplan 2026-2030. Een overgrote meerderheid van partijen is van mening dat de vervuiler moet betalen. Dit houdt in hoe meer afval je produceert, hoe meer je gaat betalen, en andersom. De richting die de partijen, naar aanleiding hiervan hebben meegegeven, bestaat uit de volgende uitgangspunten:

- Invoeren diftar (gedifferentieerde tarieven);
- Nascheiden van PMD (plastic, metalen en drankkartons) handhaven;
- Beter scheiden van GFT (groente-, fruit- en tuinafval);
- Serviceniveau fijn restafval gelijk trekken in de hele gemeente;
- Service differentiatie grof afval voor inwoners;
- Innemen bedrijfsafval op milieustraten;
- Communicatie en participatie voor verbeteren bewustwording afval scheiden.

Maatregelen en keuzes grondstoffenplan 2026-2030

Aan de hand van de uitgangspunten zijn verschillende maatregelen en keuzes opgesteld die de basis vormen voor de inrichting van de participatie. Hieronder worden de maatregelen en keuzes toegelicht.

Maatregel a. : Invoeren van diftar (gedifferentieerde tarieven) voor restafval.

Toelichting: Het rapport van de Rekenkamercommissie stelt dat het in rekening brengen van een afvalstoffenheffing die afhankelijk is van het aanbod restafval, inwoners stimuleert om hun afval beter te scheiden. De best presterende gemeenten zetten in op deze zogenaamde tariefdifferentiatie die uitgaat van het principe 'de vervuiler betaalt'.

Kiezen voor een financiële prikkel/tariefdifferentiatie betekent dat inwoners zelf een sturingsmechanisme in handen krijgen voor de hoogte van de afvalstoffenheffing. Een huishouden dat afval goed scheidt is goedkoper uit dan een huishouden dat z'n afval niet goed scheidt. De meest gebruikte vorm van tariefdifferentiatie (bewezen in 124 gemeenten) is een systeem waarbij huishoudens naast een vastrechtbedrag betalen voor elke keer dat men de restafvalcontainer laat legen dan wel een inworp van een zak doet in een ondergrondse container.

Maatregel b. : Nascheiden van PMD (Plastic, Metalen en Drankkartons) handhaven.

Toelichting: In de huidige situatie wordt het PMD via nascheiding uit het fijn restafval gehaald. Nascheiding staat in principe op gespannen voet met diftar. Inwoners hebben niet de gelegenheid om zo weinig mogelijk fijn restafval aan te bieden (de fractie PMD zit er per definitie in) en daarmee zo goedkoop mogelijk uit te zijn. Inwoners betalen voor het aanbieden van PMD, waarvoor ze geen alternatieve mogelijkheid hebben om deze fractie uit het restafval te laten.

Om er voor te zorgen dat huishoudens het PMD dat ze in het restafval storten gecompenseerd krijgen kan er voor gekozen worden jaarlijks een aantal stortingen in een verzamelcontainer of ledigingen van een minicontainer 'gratis' te laten zijn, gelijk aan het gemiddeld aanbod PMD per huishouden per jaar. Een gemiddeld huishouden produceert ongeveer 60 liter PMD per week (bron: HVC). Dit betekent 52 stortingen in een verzamelcontainer of 13 ledigingen van een minicontainer. M.a.w. een huishouden dat een gemiddelde hoeveelheid PMD produceert en andere grondstoffen goed scheidt, betaalt minimaal. Bijkomend voordeel: bewustwording over plasticvrije alternatieven.

Maatregel c. : Huidige inzameling van papier/karton, glas, textiel en luiers handhaven.

Toelichting: De huidige inzameling van papier/karton, glas, textiel en luiers middels (ondergrondse) containers en verenigingen werkt goed en zal niet wijzigen.

Maatregel d. : Keuze voor het plaatsen van ondergrondse containers in de kern van Oosthuizen.

Toelichting: In Oosthuizen wordt in een aantal wijken het restafval nog opgehaald met minicontainers. Uit onderzoek blijkt dat in deze wijken ook ondergrondse containers geplaatst kunnen worden. Het gaat om ongeveer 9 locaties waar een

ondergrondse container geplaatst kan worden. Wanneer deze ondergrondse containers geplaatst worden, wordt in vrijwel heel Oosthuizen het restafval opgehaald middels ondergrondse containers. Voor enkele adressen is het niet mogelijk omdat de loopafstand naar de ondergrondse container te groot is.

Maatregel e. : Keuze inzameling restafval met minicontainers in gebieden met een lage bebouwingsdichtheid of waar om een andere reden niet aan de plaatsingscriteria kan worden voldaan en losse zakken.

Toelichting: Op het Oorgat, Kathammerzeedijk 1 t/m 30 en een aantal adressen aan de Julianaweg wordt het restafval nog opgehaald met lossen zakken. Deze adressen krijgen een minicontainer.

Vervolgens wordt de frequentie van het legen van de minicontainers in De Purmer, Edam en Volendam verlaagd naar 1 keer per 2 weken, net als de voormalige gemeente Zeevang. In de gehele gemeente is de frequentie van het ophalen van minicontainers dan gelijk.

Er kan eventueel nog voor worden gekozen om de huidige frequentie te handhaven, waarbij in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang de minicontainers 1 keer per 2 weken worden opgehaald en bij een aantal adressen in De Purmer, Edam en Volendam dat 1 keer per week blijft. Deze variant heeft niet de voorkeur omdat inwoners dan niet gestimuleerd worden om minder afval te produceren, omdat de minicontainer elke week wordt opgehaald en daarmee een ongelijkheid blijft bestaan.

Maatregel f. : Keuze inzameling GFT in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang.

Toelichting: In de kernen van de voormalige gemeente Zeevang wordt het GFT het hele jaar door 1 keer per 2 weken opgehaald. In Edam en Volendam wordt van april t/m november het GFT wekelijks opgehaald en van december t/m maart 1 keer per 2 weken. Vanuit de participatie zal onderzocht worden of er in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang ook behoefte is dat het GFT van april t/m november 1 keer per week wordt opgehaald.

Maatregel g. : Keuze grof afval ophalen particulieren:

Toelichting: In de huidige situatie wordt in de voormalige gemeente Zeevang het grof huishoudelijk afval op afspraak gratis opgehaald. In Edam en Volendam is er 1 keer per 2 weken een route waarbij inwoners grof huishoudelijk afval gratis aan kunnen bieden, zonder het vooraf te melden.

De meeste gemeenten in Nederland hebben voor de inzameling van grof huishoudelijk afval aan huis een systeem zoals in de voormalige gemeente Zeevang. Het voorstel is om dit in de gehele gemeente Edam-Volendam in te stellen. Bij invoering van tariefdifferentiatie zal het ophalen van grof huishoudelijk afval ook moeten worden belast om te voorkomen dat inwoners via dit kanaal fijn restafval aanbieden.

Maatregel h. : Grof huishoudelijk afval voor particulieren brengen op de milieustraten Oosthuizen

en Volendam.

Toelichting: In de huidige situatie kunnen inwoners van de gemeente onbeperkt grof huishoudelijk afval naar de milieustraten brengen. Bij de toegang van de milieustraten is er vervolgens zeer minimale controle wie de milieustraten oprijden. Het kan dan ook gebeuren dat bezoekers van buiten de gemeente grof huishoudelijk afval naar de milieustraten brengen. Om dit te voorkomen en om meer inzicht te krijgen in het aantal bezoeken aan de milieustraten zal de toegang milieustraten geregeld worden middels een door gemeentewege verstrekte toegangspas.

Naast het grof huishoudelijk afval wordt er ook veel puin door particulieren gebracht. Wanneer er voor gekozen wordt om bedrijfsafval tegen betaling in te nemen op de milieustraat Volendam, zal men als particulier ook moeten betalen wanneer men puin komt brengen. Anders gaan zzp'ers het puin als particulier brengen.

Wanneer er voor gekozen wordt geen bedrijfsafval meer in te zamelen op de milieustraten Oosthuizen en Volendam is het voorstel dat inwoners alleen nog maar puin kunnen brengen naar de milieustraat in Oosthuizen. Dit kan dan gratis 1 keer per maand op een vaste dag, met een maximum van 5 keer per jaar. Hiermee verwachten we te voorkomen dat zzp'ers als inwoner puin komen brengen op de milieustraat Volendam.

Maatregel i. : Keuze bedrijfsafval.

Toelichting: In de huidige situatie neemt de gemeente bedrijfsafval in op de milieustraat in Volendam en (in mindere mate) op de milieustraat Oosthuizen. Ongeveer 25% van de bedrijven die bedrijfsafval naar de milieustraat brengt betaalt hiervoor, middels een overeenkomst. Het overgrote deel betaalt dus niet, terwijl we hier wel een verplichting voor hebben omdat het anders oneerlijke concurrentie t.o.v. marktpartijen is. Het is ook moeilijk dit te controleren omdat we geen controle bij de toegang van de milieustraat hebben. Het meeste bedrijfsafval wat gestort wordt is puin.

Daarnaast kunnen bedrijven ook een overeenkomst sluiten met de gemeente voor het ophalen van bedrijfsafval. De gemeente besteedt dit vervolgens weer uit aan marktpartijen.

Tot slot kunnen visverwerkende bedrijven visafval storten bij Kras Recycling. Deze bedrijven hebben voor het restafval een overeenkomst met de gemeente en de gemeente vervolgens weer met Kras Recycling om het vis gerelateerde restafval af te voeren. Zowel het storten van bedrijfsafval op de milieustraten als het ophalen van bedrijfsafval als het storten van vis gerelateerd restafval is niet kostendekkend en kost de gemeente geld.

Voor het ophalen van bedrijfsafval en het storten van vis gerelateerd restafval bij Kras Recycling is het niet noodzakelijk dat er overeenkomsten gesloten worden met de gemeente, omdat marktpartijen het regelen en verwerken. De gemeente is in principe een onnodige schakel. Wanneer we het ophalen van bedrijfsafval en storten van vis gerelateerd restafval kostendekkend willen maken zullen de tarieven omhoog moeten omdat ook de kosten van de gemeente betaalt moeten worden. We zijn dan duurder dan de marktpartijen.

Daarnaast heeft Kras Recycling aangegeven het innemen van vis gerelateerd restafval en het verwerken ervan over te willen nemen van de gemeente en volledig zelfstandig uit te voeren en contracten met visverwerkende bedrijven af te sluiten. Wanneer de gemeente echter besluit het innemen van vis gerelateerd restafval te willen blijven regelen stopt Kras Recycling met het innemen hiervan.

Het voorstel is dan ook om in ieder geval te stoppen met het innemen van visafval en dit volledig te laten regelen door Kras Recycling en ook het ophalen van bedrijfsafval volledig door marktpartijen uit te laten voeren. De gemeente heeft hierin geen toegevoegde waarde.

Wat betreft het innemen van bedrijfsafval op de milieustraat Volendam heeft uw raad aangegeven dit te willen continueren, maar wel tegen marktconforme tarieven. Om bedrijfsafval in te kunnen nemen zal er minimaal geïnvesteerd moeten worden in twee weegbruggen en zullen er 2 extra fte nodig zijn voor administratie, bedienen weegbruggen en begeleiding bedrijven en particulieren op de milieustraat Volendam. Dit zorgt er voor dat de tarieven die aan de bedrijven opgelegd worden voor het storten van bedrijfsafval hoger zullen zijn dan bij marktpartijen. In de participatie met bedrijven en zzp'ers zal onderzocht worden of er nog steeds behoefte is om bedrijfsafval op de milieustraat Volendam te kunnen brengen wanneer de tarieven mogelijk hoger zijn dan bij de marktpartijen.

Kanttekeningen en alternatieven

Het invoeren van diftar, het laten betalen voor het ophalen van grof huishoudelijk afval, het eventueel stoppen met het ophalen en innemen van bedrijfsafval en het plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers in de kern van Oosthuizen, roept mogelijk weerstand op bij bewoners, bedrijven en zzp'ers en heeft mogelijk gevolgen dat er afval wordt gedumpt.

Tijdens de participatie is de boodschap dat er keuzes zijn. Tevens wordt duidelijk uitgelegd wat de gevolgen zijn van de keuzes die gemaakt worden, wat de gemeente zal doen en wat bewoners zelf kunnen doen om afval te verminderen.

Financiële middelen en effect begroting

De kosten van het participatieonderzoek zullen ongeveer € 15.000 bedragen. De uitvoering vindt plaats in Q4 2025. In 2025 is nog € 50.000 budget beschikbaar op E10179-100 / 44400.

Vooralsnog zijn er geen andere verplichtingen aangegaan uit dit budget. Het is daarom niet noodzakelijk geld bij te ramen voor het uitvoeren van de participatie.

Uitvoering en vervolgproces

Voor de participatie met de inwoners, bedrijven en zzp'ers is een participatieplan opgesteld. Wanneer uw raad besluit om met de genoemde maatregelen en keuzes te participeren met de inwoners, bedrijven en zzp'ers zal dit direct opgestart worden.

De planning inzake de definitieve besluitvorming over het nieuwe grondstoffenplan 2026-2030 in relatie tot de participatie is de volgende:

Fase	Periode	Activiteiten
Vorbereiding	Aug. 2025	Opstellen plan van aanpak participatie.

participatie	Okt. – Nov. 2025	Participatie met inwoners, bedrijven en zzp'ers.
Analyse en terugkoppeling	Dec. 2025	Rapportage participatie-inbreng en voorstellen richting raad.
Besluitvorming raad	Feb. 2026	Verwerking participatie in beleidsvoorstel grondstoffenplan.

Participatie en communicatie

Voor de participatie met de inwoners, bedrijven en zzp'ers is een extern bedrijf ingehuurd die bij veel gemeente de participatie voor grondstoffenplannen heeft verzorgd. In het bijgevoegde plan van aanpak wordt aangegeven hoe ze de participatie vorm gaan geven.

Rapportage, verantwoording en evaluatie

Van de participatie wordt een rapportage opgesteld, welke betrokken zal worden bij de definitieve besluitvorming inzake het grondstoffenplan 2026-2030.

Achterliggende documenten en eerder genomen besluiten

Rekenkameronderzoek afvalverwerking 2022:

<https://edamvolendam.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/b9717534-d8c8-4767-a1e4-da75113a7d0a?documentId=52636dd5-6f8f-4972-ad77-b8711911ebce&agendaltemId=c4e332fe-30f9-4984-ba3a-0687459ce5e3>

presentatie afvalinzameling themaraad 28 september 2023:

<https://edamvolendam.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e51e621f-a094-4781-af34-a235e31a3df2?documentId=31866832-f6a0-4459-ad1c-69f53fc80915&agendaltemId=971882d3-4284-454f-b4a1-9f93ed572e4c>

presentatie grondstoffenplan themaraad 21 november 2024:

<https://edamvolendam.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/c3dd28c0-5851-4e70-972b-dfd6fc33e6d5>

Mondelinge zienswijze tijdens raadsvergadering 30 januari 2025

<https://edamvolendam.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/346eddbb-4f43-46e3-ba0b-c8b4537cddb6>

Bijlagen

- Plan van aanpak participatie.

Edam-Volendam, d.d. 26 augustus 2025

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,

de burgemeester,

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

C. Rijnberg

R.J. Beukers